

Nyhetsbrev med senaste nytt. Problem att visa det? [Se det i webbläsaren.](#)

Utbildning, vetenskap, kultur och
kommunikation bygger fred

Svenska Unescorådets nyhetsbrev Oktober 2025

I detta nyhetsbrev får du bland annat läsa om:

Storkriket utsett till biosfärområde! Unesco har utnämnt Storkriket till Sveriges åttonde biosfärområde.

Unescoprofessursutlysning 2025

Utlysningen för att ansöka om att bli innehavare av en Unescoprofessur har öppnat. Nu kan ditt lärosäte, du som forskare eller ditt forskningsinstitut ansöka om en Unescoprofessur via Vetenskapsrådet.

Virtuellt museum lanserat

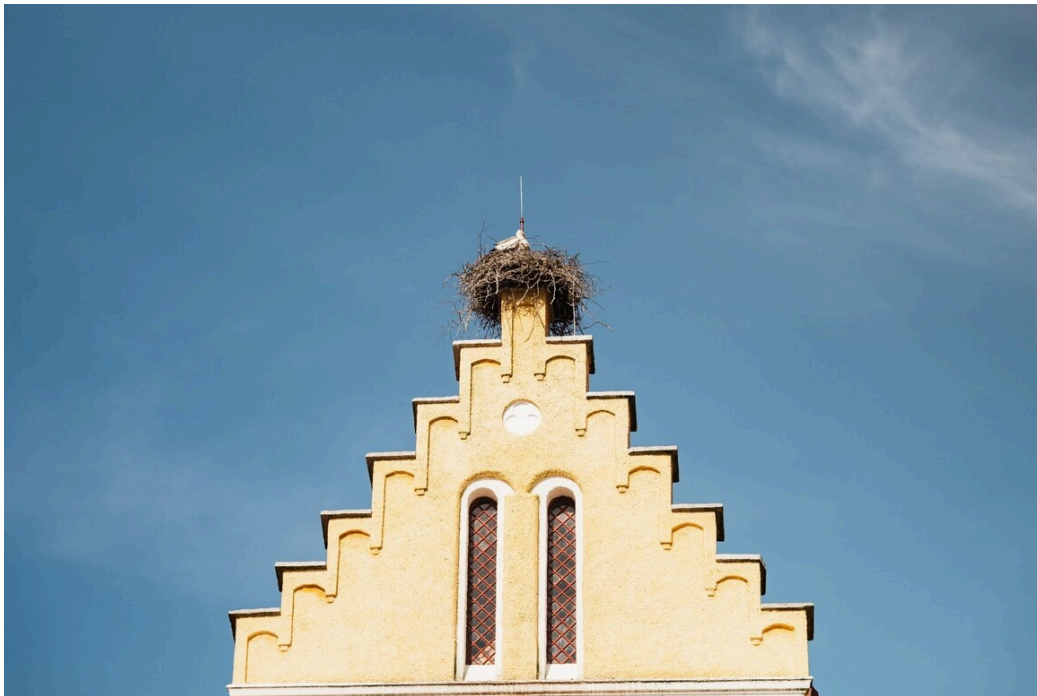
Ett nytt, världsunikt museum för stulna kulturföremål lanserades av Unesco i samand med kulturkonferensen MONDIACULT 2025. Museet är virtuellt och samlar 2D och 3D-modeller av stulna och försvunna kulturföremål. Sex föremål som stulits från Sverige finns representerade.

Samtal pågår – samtalsserien du inte vill missa!

Med anledning av Banned Books Week Sverige anordnade Svenska Unescorådet ett samtal om förbjuden litteratur i samarbete med Stockholms stadsbibliotek och Kommittén för demokratins röstbärare.

Trevlig läsning!

Storkriket utsett till Sveriges åttonde biosfärområde

Storkbo på tak. Foto: Storkriket

Den 27 september utsågs Storkriket i Skåne till ett Unesco biosfärområde. Beslutet togs vid världskongressen för Unescos biosfärprogram *Man and the Biosphere*, i Hangzhou, Kina och innebär att Sverige nu har åtta biosfärområden.

Unikt område

Mellan kommunerna Eslöv, Lund och Sjöbo ligger biosfärområdet Storkriket. Området omfattar 110 000 hektar med värdefulla naturtyper som våtmarker, lövskogar och sandmarker, samt kulturmiljöer och jordbrukslandskap

Storkriket har arbetat för att bli biosfärområde sedan 2021 genom samverkan mellan lokala aktörer, kommuner och länsstyrelsen. Med utnämningen blir Storkriket en del av Unescos globala nätverk av 785 biosfärområden i 142 länder. Varje biosfärområde har sina särskilda fokusområden, som bygger på platsens förutsättningar. I Storkriket lyfter man dessutom fram **kulturens kraft** som en motor för hållbar utveckling.

– Att vara ett biosfärområde är både hedrande och inspirerande. Det ger oss möjlighet att tänka stort, samarbeta över gränser och visa hur kultur, natur och samhälle kan vävas samman till en hållbar helhet, säger **Anna-Karin Poussart**, koordinator för Storkriket.

Anna-Karin Poussart, koordinator Storkriket. Foto: Storkriket

Ett biosfärområde som utses av Unesco ska uppfylla tre syften:

- Bevara biologisk mångfald och ekosystem.
- Främja hållbar ekonomisk och social utveckling.
- Stödja forskning, utbildning och innovation

- I Storkriket är det särskilt våra unika värden, den rika jordbruksmarken, det livgivande vattnet, den höga biologiska mångfalden och de fantastiska möjligheterna till friluftsliv som gör platsen speciell. Här får vi vara en förebild för framtiden och visa att utveckling kan ske i balans med naturen, avslutar Anna-Karin Poussart.

[Läs om Storkriket och deras pågående projekt här.](#)

Foto: Storkriket

Foto: Storkriket

Unescoprofessursutlysning 2025

Nu kan lärosäten, forskare och forskningsinstitut ansöka om att bli innehavare av en Unescoprofessur. En Unescoprofessur möjliggör för forskare och forskningsteam att utbyta erfarenhet och kunskap samt ingå nya samarbeten. I år utlyses fyra Unescoprofessurer via Vetenskapsrådet.

2025 års utlysning

Verksamheten som Unescoprofessuren omfattar ska inkludera minst ett av dessa tre tvärgående perspektiv: mänskliga rättigheter, jämställdhet och klimat. Därutöver ska professuren knyta an till något av dessa områden:

- Utbildning, kunskap och livslångt lärande
- Hållbarutveckling
- Yttrandefrihet och rätten till information (inkl. press-, konstnärlig och akademisk frihet)
- Kulturell mångfald
- Vetenskap, teknik och innovation

Ingrid Pramling Samuelsson har varit innehavare av en Unescoprofessur sedan 2008. Ingrids professur är inriktad på barns tidiga lärande och hållbar utveckling.

Vad innebär det att vara innehavare av en Unescoprofessur?

- Det är ett uppdrag som gör att man är globalt orienterad hela tiden. Professuren ger en viss status och det är en dörröppnare som skapar möjligheter. Men det innebär mycket arbete, säger Ingrid Pramling Samuelsson.

I sin roll har hon bjudits in till många olika sammanhang där hon kunnat nätverka och skapa kontakter för sin forskning.

- Jag har fått träffa människor och hamnat i situationer jag aldrig annars skulle varit i. Till exempel fick jag besöka University of Peace i Costa Rica. Det var fantastiskt att komma dit.

Ingrid Pramling Samuelsson. Foto: Privat

Vilka erfarenheter har varit mest intressanta eller meningsfulla i ditt arbete hittills?

- Det mest meningsfulla har varit mitt arbete med mål 4 i Agenda 2030. För mig är det viktigt att sätta de yngsta barnen på agendan. Unesco har också haft två världskonferenser för Early Childhood Education. En i Moskva 2010 och en i Tasjkent 2022. Jag fick vara med och planera och skriva texter för konferenserna. Det är svårt att peka ut en sak. Det är många olika saker man är involverad i, säger Ingrid Pramling Samuelsson.

Ansök om en Unescoprofessur via Vetenskapsrådet.

Ansökan stänger kl 14.00 den 30 januari 2026.

[Unescoprofessurer - Vetenskapsrådet](#)

Sverige stärker arbetet med utbildning för hållbar utveckling

Unesco har FN:s mandat att samordna och stödja medlemsländerna i genomförandet av mål 4 i Agenda 2030 – god utbildning för alla. Som en del av detta arbete har Unesco antagit det globala ramverket *ESD for 2030*, som vägleder organisationens insatser för utbildning för hållbar utveckling fram till år 2030.

Skolverket håller i Sveriges landinitiativ

Sedan juni 2025 är Skolverket anslutet till ESD for 2030 genom ett svenskt landinitiativ. Det innebär att Skolverket representerar Sverige i Unescos arbete med utbildning för hållbar utveckling.

Satsningen går ut på att stärka utbildningens roll i omställningen till en hållbar framtid. Samhället står inför stora utmaningar som klimatförändringar, resursutnyttjande och

ojämlikhet. Genom initiativet vill Skolverket bidra till att barn och elever får kunskap, engagemang och kompetens att agera för hållbar utveckling.

Förskolans och skolans styrdokument innehåller redan tydliga kopplingar till Agenda 2030 och de globala målen, och arbetet handlar om att stärka lärares och skolledares förmåga att integrera hållbarhet i undervisning och verksamhet. Det innebär att skapa helhetsförståelse, främja kritiskt tänkande och demokratiskt deltagande, samt att ge barn och elever möjlighet att möta hållbarhetsfrågor på ett varierat och meningsfullt sätt.

Stärkt position och mer utbyte

Genom landinitiativet stärks kopplingen mellan det nationella och internationella arbetet. De som arbetar i skola och förskola får bättre möjligheter till erfarenhetsutbyte, samordning och delaktighet i globala forum inom området. Landinitiativet stärker dessutom Sveriges position som aktör inom utbildning för hållbar utveckling och visar vägen för hur utbildning kan göra skillnad i arbetet för en hållbar framtid.

Läs mer om Sveriges landinitiativ här:

[Utveckla undervisningen inom lärande för hållbar utveckling - Skolverket](#)

[Country initiative on education for sustainable development: Sweden 2025 - UNESCO Digital Library](#)

[Education for Sustainable Development country profile: Sweden \(2025\) - UNESCO Digital Library](#)

Nordiska nationalkommissioner till Unesco samlades på Färöarna

Nordiska nationalkommissionerna framför en färöisk klinkbåt, ett immateriellt kulturarv. Foto: Färöarnas nationalkommission

Det årliga mötet mellan de nordiska nationalkommissionerna hölls i år på Färöarna. Under mötet diskuterades bland annat hur de nordiska länderna ser på Unescos nya program och budget, den kommande generalkonferensen i november samt möjliga samarbeten inom den nordiska kretsen.

De nordiska mötena spelar en viktig roll för att stärka sammanhållningen i regionen på den multilaterala arenan – och därmed den gemensamma nordiska rösten i frågor som

yttrandefrihet, jämställdhet och demokrati i en tid präglad av starka geopolitiska spänningar.

Utöver de formella diskussionerna fick deltagarna också uppleva Färöarnas rika kultur, historia och unika natur. Ett särskilt uppskattat inslag var föredraget av **Bergur Djurhuus Hansen**, docent i litteratur vid Färöarnas universitet, som talade om hur norra halvklotet "arktifieras" – det vill säga hur befolkningar i områden som Färöarna, Island och Grönland ofta osynliggörs i sammanhang som rör exempelvis resursutvinning och militära intressen, vilket i sin tur påverkar deras möjligheter att hävda sina egna territoriella intressen.

Färöarnas vackra natur. Foto: Thérèse Amnéus

MONDIACULT 2025 - Unesco vill sätta kulturen i centrum

Över 160 länder samlades nyligen i Barcelona för Unescos kulturkonferens MONDIACULT 2025. Under konferensen presenterade Unesco sin första globala rapport om kulturpolitik.

Rapporten visar att de flesta länder idag inkluderar kultur i sina utvecklingsplaner, men också att skillnaderna är stora – satsningarna per person är upp till 2 000 gånger högre i rika länder än i fattiga.

[Se en video som sammanfattar rapporten här.](#)

Närvaro i konfliktområden

De senaste åren har Unesco ökat sin närvaro ute på fältet, och även kunnat agera under pågående konflikter i nära samarbete med lokala kulturaktörer.

I Mosul, Beirut och Ukraina har Unesco kombinerat återuppbyggnad av kulturarv med utbildning och kapacitetsuppbyggnad. Detta har lett till att tusentals unga har utbildats inom kulturarvsyrken och fått stöd att starta kulturella och utbildande verksamheter.

I Gaza och Sudan har Unesco till exempel använt sig av satellitbilder, stärkt det regionala samarbetet och bidragit till att skydda platser som hotas av konflikter eller plundring.

Unescos rapport går att läsa här. Klicka på bilden.

Utöver dessa större insatser har Unesco sedan 2018 genomfört över 350 projekt i 118 länder – med allt från teknisk expertis till restaureringar och snabbare stöd på plats i akuta situationer.

Nordiskt panelsamtal lyfte krisberedskap i kultursektorn

Under ett gemensamt panelsamtal med rubriken *"Access to Culture for Crisisresilient Development"* betonade de nordiska länderna vikten av att skydda kultur och kulturarv för att värna demokratiska och motståndskraftiga samhällen, särskilt i tider av kris och konflikt.

Samtalet under MONDIACULT hölls i samarbete med Nordiska ministerrådet. Från Sverige deltog **Karin Svanborg-Sjövall**, statssekreterare på Kulturdepartementet.

Karin Svanborg-Sjövall, statssekreterare till Sveriges kulturminister, Lubna Jaffery, kultur- och jämställdhetsminister i Norge, Mari-Leena Talvitie, forsknings- och kulturminister i Finland samt Eirikur í Jákupsstovu, kulturminister på Färöarna. Foto: Louise Oscarsson

Kreativa städer arrangerade panelsamtal om kultur som eget mål i nästa hållbarhetsagenda

Samtalet *"From Declaration to Action: how can Creative Cities incorporate the MONDIACULT Declaration in urban governance, planning and policymaking?"* fokuserade på vad städer kan göra för att främja kultur och kreativitet som en drivande faktor för fred och hållbar utveckling. Musikstaden Norrköping var en av tre städer som samarrangerade samtalet, där Kulturrådets generaldirektör Kajsa Ravin deltog i panelen.

[Här hittar du Unescos inspelade livestreams från MONDIACULT.](#)

Unikt virtuellt museum för stulna kulturföremål lanserat under MONDIACULT 2025

Foto: Studio Francis Kéré GmbH / Unesco (Copyright)

Under MONDIACULT lanserades även Unescos nya världsunika virtuella museum för stulna kulturföremål. Museet är designat av arkitekten Francis Kéré, och består av en digital och interaktiv plattform som i dagsläget presenterar runt 250 föremål från 45 länder, tillsammans med berättelser och vittnesmål från de samhällen vars kulturföremål drabbats.

Museet är en del i kampen mot illegal handel med kulturföremål och ska framför allt väcka engagemang och öka kunskapen om konsekvenserna av denna handel. Utöver att bidra till att bevara minnet av de stulna föremålen, som visas i 2D och 3D, kan museet vara ett verktyg för förebyggande insatser och internationellt samarbete. Museet har utvecklats i samarbete med INTERPOL och flera partners.

Stulna föremål från Sverige

Sverige har bidragit med sex stulna kulturföremål till det virtuella museet.

- Två dekorerade colt-revolverar, en gåva från Abraham Lincoln till Kung Karl XV, som stals från Livrustkammaren på 1960-talet.

- Havoringen, en unik halsring i guld från 100-talet e.Kr, som stals från Gotlands fornsal 1986. [Se Havoringen i 3D i det virtuella museet här.](#)
- Anders Zorns tavla Hins Anders från 1904 som stals från Thielska galleriet år 2000.
- En träskulptur, föreställandes helgonet Sankt Olof från 1320-talet, som stals från Tidersrums kyrka 2010.
- En biskopskräkla, skapad av silversmeden Baron Erik Fleming, som stals från Lunds domkyrka 2009.
- En del av Heliga Birgittas arm i ett relikskrin i guld, en gåva från påve Pius IX till drottning Josefina av Sverige, som stals från den katolska kyrkan Sankta Eugenia i Stockholm 2014.

Träskulpturen Sankt Olof i det virtuella museet.
Foto: Studio Francis Kéré GmbH / Unesco (Copyright)

Ett museum vars mål är att upphöra

Illegal handel med kulturföremål är ett globalt och gränsöverskridande problem. Stölder, plundringar och otillåtna utgrävningar sker även i Sverige och innebär en allvarlig förlust för vårt gemensamma kulturarv.

Museet är unikt eftersom målet är att det en dag ska bli tomt, i takt med att föremål förhoppningsvis hittas och återförs till sina ursprungsländer.

Läs mer: [Virtuellt museum visar stulna kulturföremål -Riksantikvarieämbetet](#)

Besök det virtuella museet: [UNESCO Virtual Museum of Stolen Cultural Objects](#)

Du kan besöka det via dator. För en mer komplett upplevelse kan VR-glasögon användas.

Svenska Unescorådet på Bokmässan 2025

Håkan Carlsson, Lunds universitetsbibliotek, Karin Åström Iko, riksarkivarie Riksarkivet, Dan Lundberg, generaldirektör Statens musikverk samt Maria Wilenius, generalsekreterare och Thérèse Amnéus, biträdande generalsekreterare på Svenska Unescorådet under ett samtal om arkiv och världsminnen på Bokmässan i Göteborg 2025

Under årets Bok- och Biblioteksmässa i Göteborg den 25–28 september arrangerade Svenska Unescorådet tre välbesökta samtal på Yttrandefrihetsscenen. Gemensamt för dem alla var ett starkt fokus på kultur, kunskap och yttrandefrihet som grundpelare för demokrati.

Torsdagen inleddes med samtalet *"Yttrandefrihet utan gränser – Unesco och de kreativa städerna"*, där Svenska Unescorådet diskuterade med Litteraturstaden Göteborg och Musikstaden Norrköping om hur kreativa städer kan bidra till yttrandefrihet – bland annat genom olika arbetsgrupper och jämställdhetsarbete. Unescos nätverk av kreativa städer, UCCN, har med sitt växande antal städer (idag 350 stycken i hela världen) blivit en allt större maktfaktor och en viktigare part i arbetet för yttrandefrihet, demokrati och kreativa näringars fria yrkesutövning. På stadsnivå kan dessa frågor lyftas på ett annat sätt än mellan länder, något som de svenska kreativa städerna engagerat sig i.

Fredagen bjöd på två samtal. I *"Historien som motståndskraft"* diskuterades hur arkiv och bibliotek fungerar som skydd mot propaganda och desinformation – och hur Sveriges två nya Världsminnen, Karl Tiréns joksamling och Ravensbrückarkivet, bidrar till detta arbete.

Direkt därefter följde *"Bibliotek som mötesplats i en polariserad tid"* där bibliotekens öppna arenor diskuterades. På bibliotek kan människor i alla åldrar och från alla typer av livssituation mötas, något som inte minst samtalsserien "Samtal pågår" tar fasta på. Genom ett samarbete mellan Svenska Unescorådet, Stockholms stadsbibliotek och Kommittén för demokratins röstbärare, möts paneldeltagare och diskuterar olika frågor inför livepublik på olika bibliotek runtom i Stockholm.

Utöver Unescorådets program deltog även *Kommittén för demokratins röstbärare* med samtalet *"Hotet inifrån – hur snabbt kan demokratin nedmonteras?"*, med **Jesper Strömbäck** och **Elisabeth Åsbrink** i en diskussion om de inre hoten mot demokratin och yttrandefriheten.

Under hösten fortsätter Svenska Unescorådet att arbeta för yttrandefriheten i samarbete med våra många engagerade partners.

Samtal pågår – samtalsserien du inte vill missa!

Från vänster till höger: Maja Åström, programledare, Sara Tanderup Linkis, litteraturforskare Lunds universitet, Kerstin Almegård, ordförande Svenska PEN och författaren Annelie Drewsen. Foto: Thérèse Amnéus

Under 2025 har Svenska Unescorådet samarbetat med Stockholms stadsbibliotek och Kommittén för demokratins röstbärare kring en samtalsserie som äger rum på bibliotek runt om i Stockholm. Panelsamtalen i serien tar upp aktuella frågor för vår demokrati - som till exempel utmaningarna med att rapportera, forska och skriva om klimatet, desinformation och propaganda i krig och konflikt och nu senast förbjuden litteratur.

Syftet med samtalen är att tillgängliggöra dessa teman för en bredare publik. Alla samtal kan ses kostnadsfritt på plats, via livestream och i efterhand på Biblioteket Play.

Samtal pågår: den förbjudna litteraturen

Den 2 oktober diskuterade panelen den ökning av förbjuden litteratur som rapporteras från USA och om detta är ett scenario som skulle kunna bli verklighet i Sverige.

En fråga som togs upp var vad som kan leda till att människor reagerar på litteratur och börjar ställa krav på förbud. Exempel på böcker som förbjudits i USA är t.ex. Stieg Larssons *Män som hatar kvinnor* och J.K. Rowlings *Harry Potter-serie*. **Kerstin Almegård** pekade på att det ofta handlar om HBTQI+ teman, sexuellt våld eller trolldom när böcker förbjuds i USA och att det ofta är grupper som säger sig värna om barnen som driver frågorna - t.ex. föräldragrupper som kräver att skolbibliotek tar bort dessa böcker för barnens bästa.

Böcker som förbjuds påverkar yttrandefriheten och kan leda till självcensur, det vittnade författaren **Annelie Drewsen** om, vars bok *Prinsen av Porte de la Chapelle* blivit föremål för diskussion i sociala medier bland föräldrar på Åland. Drewsens bok skildrar ett övergrepp, som föräldragrupper inte ville att deras barn skulle ta del av.

Vikten av att värna det fria ordet och stå emot när böcker plockas bort togs också upp, med exempel på förlag som lagt ut böcker digitalt och gratis, när de utsatts för liknande

förbud.

Ta del av samtalet i efterhand här:

[Biblioteket PLAY - Samtal pågår: Den förbjudna litteraturen](#)

Nästa samtal med rubriken *"Vem lyssnar på barn i krig?"* sker på Tranströmerbiblioteket i Stockholm den 18 november kl. 18.00 och kommer att handla om barns upplevelser av krig, konflikt och flykt ur olika perspektiv.

Certifikat till Sveriges nya Världsminnen

Unescorådets generalsekreterare Maria Wilenius överlämnade Unescos certifikat till företrädare för de nya Världsminnena Ravensbrückarkivet och Karl Tiréns jojksamling under en ceremoni på Riksarkivet. Från vänster: Maria Wilenius, Håkan Håkansson och Håkan Carlsson, Lunds universitetsbibliotek, Dan Lundberg, Statens musikverk, Krister Stoor, Umeå universitet, Karin Åström Iko, Riksarkivet. Foto: Emre Olgun/Riksarkivet

Unescos Världsminnesprogram syftar till att skydda och tillgängliggöra dokumentarv av särskild betydelse för mänskligheten. I år utsågs **Ravensbrückarkivet** i Lund och **Karl Tiréns jojksamling** till nya Världsminnen av Unesco.

I samband med Världsminnesdagen i september kunde Svenska Unescorådets generalsekreterare **Maria Wilenius** överlämna Unescos certifikat till företrädare för dessa nya Världsminnen under en ceremoni på Riksarkivet i Stockholm.

Under ceremonin fick publiken ta del av arkivens historia och innehåll samt lyssna på jojks ur Tiréns jojksamling.

Båda arkiven finns tillgängliga för forskare och allmänhet och vittnar om viktiga skeenden i vår historia - både ur ett samhälleligt och personligt perspektiv. Rätten till den egna historien genomsyrar arkiven och visar betydelsen av dokumentarv för att vi ska kunna sätta händelser i sammanhang och förstå vilka vi är idag och varifrån vi kommer.

Sveriges tio Världsminnen

Karl Tiréns jojksamling
Ravensbrückarkivet
Tryckfrihetsförordningen från 1766,
Dag Hammarskjölds samling,
Alfred Nobels familjearkiv,
Ingmar Bergmans arkiv,
Astrid Lindgrens arkiv,
Stockholm stads byggnadsritningar,
Codex argenteus – Silverbibeln
Emanuel Swedenborgs arkiv.

Ta del av Ravensbrückarkivet här: [The Ravensbrück archive | UNIVERSITETSBIBLIOTEKET](#)

Ta del av Karl Tiréns jojksamling här: [Världsminnet Karl Tiréns samling - Statens Musikverk](#)

Läs mer här: [Världsminnen i Sverige « Svenska Unescorådet](#)

Kommande händelser

- **17 oktober:** Svenska Unescoriset delas ut i Uppsala. I år går priset till en aktör som byggt broar mellan språk, kultur och människor! Boka din plats [här](#).
- **24 oktober:** FN-dagen, evenemang på Uppsala slott kl. 15-17. Anmäl dig [här](#).
- **25 oktober till 2 november:** Höga Kusten firar 25 år som världsarv med en Världsarvsvecka från 25 oktober till 2 november 2025. Läs mer [här](#).
- **30 oktober till 13 november:** Unescos generalkonferens i Samarkand
- **18 november:** Samtal pågår **"Vem lyssnar på barn i krig?"**

Tycker du att fler borde ta del av Svenska Unescorådets nyhetsbrev?

Skicka vidare den här länken så får fler chans att följa det som händer i Unescos verksamhet nationellt och globalt!

[Get a Newsletter \(gansub.com\)](#)

Stort tack!

Vill du ta del av nyheter från Unesco och Svenska Unescorådets verksamhet oftare?

Titta in på vår hemsida:

[Svenska Unescorådet « — Utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation bygger fred](#)

Följ oss på sociala medier!

Du får detta nyhetsbrev eftersom du är en kund till oss eller för att du har skrivit upp dig på vårt nyhetsbrev.
Skulle du vilja avsluta din prenumeration, [klicka här](#).